

Referat fra 17. møde i det rådgivende udvalg for Den Danske Naturfond

Afholdt:	Den 26. nov. 2025 kl. 10.00 – 15.00
Sted:	Naturområdet Storebælt Klint, Kruusesmindevej 3A, 4220 Korsør
Til stede:	Egon Østergaard - Dansk Ornitologisk Forening; Anders Kjær - Landbrug og Fødevarer; Maria Reumert Gjerding - Danmarks Naturfredningsforening; Michael Kjerkegaard - Økologisk Landsforening; Thorbjørn Eriksen - Friluftsrådet; Charlotte Moshøj - Det Grønne Kontaktudvalg; Claus Lind Christensen - Danmarks Jægerforbund; Flemming Skov - Aarhus Universitet, Troels Garde - Kommunernes Landsforening; Hans E. Nielsen - Danmarks Sportsfiskerforbund.
Afbud:	Henrik Vejre - Københavns Universitet; Gustav Garth-Grüner - Bæredygtigt Landbrug; Anders Frandsen, Dansk Skovforening; Flemming Skov
Endvidere deltog	Bestyrelsesformand Bengt Holst, direktør Flemming Nielsen; Projektleder Carsten Funch Madsen (Holbæk Kommune); Frederik Møller og Mads Jakobsen (ref.)

REFERAT:**1. Velkomst og introduktion ved Bengt Holst**

Bengt Holst bød velkommen til alle. Han var glad for fremmødet og for at medlemmerne af udvalget fortsat kan finde tid til arbejdet. Bidragene fra udvalget er vigtige for fondens arbejde.

2. Nyt fra fonden siden sidst

Fonden gav en kort status for de samlede projektaktiviteter siden starten i 2015. Herefter orienterede fonden om de nye projekter i Marens Bakke (Thy), Skallebjerg Grusgrav (Fyn), Venø (Limfjorden) og Randkløve Skår (Bornholm).

På baggrund af præsentationen blev der spurgt ind til om fonden fortsat kan finde mulige projektområder. Det kan fonden godt og pt. der er 2 – 3 nye projekter under udvikling, som forhåbentlig kan offentliggøres i første del af 2026.

Der blev opfordret til, at fonden fortsat orienterer udvalget om nye projekter inden offentliggørelsen. Fonden tog dette til efterretning.

3. Temadrøftelse: Naturfondens friluftspolitik. Hvilke muligheder for friluftsliv og naturoplevelser skal Naturfonden tilbyde i sine projekter?

Naturfonden orienterede om, at fonden nu er 10 år gammel og har gennemgået en opstartsfase. Det er tid til at revurdere de principper, fonden hidtil har arbejdet efter, særligt omkring friluftsliv og formidling i naturområderne. Resultatet af temadrøftelsen skal indgå i bestyrelsens kommende drøftelser med henblik på at genbesøge friluftspolitikken. Der var udsendt et diskussionsoplæg, og fire udvalgsmedlemmer var inviteret til at fremlægge deres synspunkter.

Oplæg 1. Maria Reumert Gjerding, Danmarks Naturfredningsforening

Maria Reumert Gjerding fra Danmarks Naturfredningsforening fremhævede, at det bør overvejes, om Naturfondens arealer kan indgå i det, der vil blive defineret som strengt beskyttet natur. Dette indebærer, at aktiviteter som jagt, fiskeri og lignende ikke bør kunne finde sted på disse arealer. Dog bør en eventuel reguleringsjagt være tilladt inden for denne overordnede ramme.

Det er herefter nødvendigt at beslutte, hvilke friluft aktiviteter der kan være forenelige med det overordnede mål om at opretholde strengt beskyttet natur. Generelt bør hensynet til naturen være det vigtigste fokuspunkt, og i forhold til naturoplevelser bør fokus være på den stille bruger. Det kan overvejes, om der i nogle områder er særlige friluftshensyn eller muligheder, der gør sig gældende, lige som der også kan være områder, som bør lukkes helt for publikumsaktiviteter.

Oplæg 2. Thorbjørn Eriksen, Friluftsrådet

Thorbjørn Eriksen fra Friluftsrådet understregede, at der skal være plads til et bredt og mangfoldigt friluftsliv på Naturfondens arealer, men at det ikke nødvendigvis betyder plads til alle aktiviteter alle steder. Han fremhævede, at naturoplevelser er vigtige, og at mulighederne for at tilbyde disse oplevelser bør vurderes konkret i hvert enkelt område. Det er ønskeligt at fastlægge en baseline for friluftsliv i de enkelte naturområder og følge udviklingen løbende, hvor Naturfonden også gerne må bidrage til at generere viden på området.

Lokal inddragelse blev fremhævet som afgørende, og det er vigtigt at finde de gode, lokale løsninger, da den lokale opbakning er væsentlig for Naturfonden.

Han fandt det udsendte oplæg og indeholdt skema for forsimplet i sin opdeling i kategorier. Vurderingen af påvirkninger og muligheder må tage udgangspunkt i konkrete, faglige vurderinger. Endelig påpegede han, at brugen af Naturfondens naturområder og adgangsmuligheder kan anvendes mere aktivt i fondens branding.

Oplæg 3. Egon Østergaard, Dansk Ornitologisk Forening (oplæg fremsendt)

- Naturfonden skal have en skarp profil med prioriteringen: først naturtyper og arter, så mennesker – inden for vedtægter og lov.
- Grundlaget bør være områder med så stor diversitet som muligt, baseret på naturgrundlaget.
- De arter, processer og naturhistorier, der viser sig i området, skal formidles til besøgende ved ankomst eller på centrale fortællesteder.
- Formidling af Naturfondens arbejde for at understøtte natur og biodiversitet bør være det vigtigste og mest centrale i formidlingen omkring hvert område.
- Brugen af området skal altid respektere særlige naturværdier: fx truede og sjældne arter, naturtyper, naturlige processer og særligt sårbare perioder for flora og fauna.
- For hvert område bør menneskelige aktiviteter zoner, og stærkt forstyrrende aktiviteter bør henvises til statens skove.
- Aktiviteter i forårs- og yngletiden for pattedyr og fugle bør i særlig grad respekteres.
- Nudging kan være en effektiv metode til at styre folks færden, ligesom hegn i forbindelse med afgræsning kan have samme betydning.

- En sårbarheds- og forstyrrelsesanalyse bør udarbejdes for hvert område med forsigtighedsprincippet som centralt element ved planlægning af friluftsliv.
- Rekreativ jagt bør ikke tillades, men regulering i medfør af Vildtskadebekendtgørelsen kan accepteres i visse tilfælde.
- Naturfonden bør fremstå som et godt eksempel på, hvordan almindelige borgere kan få viden om og glæde af nærkontakt med oprindelig eller genoprettet natur.
- Naturfonden bør sikre adgang til, at den stille naturbruger kan opleve fred og fordybelse i prioriterede dele af områderne.

Oplæg 4 Claus Lind Christensen, Dansk Jægerforbund.

Claus Lind Christensen fra Danmarks Jægerforbund pegede på, at en meget stor del af befolkningen accepterer jagt.

Han fremhævede, at Naturfonden bør udarbejde planer for vildtforvaltning på sine naturområder, som tager højde for sundheden af vildtbestandene, vildtets påvirkning af naturen, mulige forvaltningssamarbejder, invasive arter samt prædation. Han mente, at Naturstyrelsens jagtpolitik generelt burde kunne være en inspirationskilde for Naturfonden. Derudover understregede han behovet for lokale og individuelle vurderinger.

Jagten skal ikke nødvendigvis være kommerciel, men kan for eksempel kan bruges til uddannelse af nye jægere. Jagten bør for de enkelte naturområder have forankring i de lokale jægerråd.

Med udgangspunkt i det udsendte oplæg og de spørgsmål, som var angivet her, havde Claus Lind Christensen følgende synspunkter:

- Der kan opstilles overordnede principper for afvejningen mellem beskyttelse og benyttelse og for friluftsliv med udgangspunkt i loven om Den Danske Naturfond.
- Der skal være mulighed for de friluftaktiviteter som er forenelige med de konkrete naturhensyn.
- Der er plads også til forstyrrende aktiviteter. Men aktiviteterne skal tilpasses i forhold til det enkelte område.
- Der skal være en fælles politik fsva. de overordnede principper.

- Der bør ikke opstilles en negativliste over ikke-tilladte aktiviteter.
- Robuste områder må defineres ud fra en faglig vurdering af områdets karakter og formål.
- Der kan være forskellige regler afhængig af områdets karakter.
- Der bør arbejdes med lokal inddragelse også med en grad af selvstyre.
- Friluftspolitikken skal kommunikeres aktivt for at sikre transparens.

I den efterfølgende diskussion var man fra Sportsfiskerforbundet enige i indlægget vedr. jagt. I forhold til fiskeri var vurderingen og holdningen den samme.

Der blev rejst spørgsmål om, hvordan kommunerne forholder sig til friluftsliv i Naturfondens områder. Her blev der svaret, at oplevelsen ofte er, at kommunerne har samme tilgang og ønsker som Naturfonden.

Det blev foreslået, at der udarbejdes en fælles politik for alle naturområder under Naturfonden, som dog kan tilpasses eller fraviges lokalt, så der tages hensyn til de særlige forhold i hvert område. Der blev også rejst spørgsmål om mulighederne for at anvende bygninger og lignende faciliteter til formål som naturskoler og andre aktiviteter, der kan understøtte formidling og friluftsliv.

Et synspunkt var, at Naturfonden bør være bevidst om sin egen historik og rolle i landskabet af aktører på natur- og friluftsområdet. Det blev fremhævet, at Naturfonden ikke nødvendigvis bør have samme profil som Naturstyrelsen, men finde sin egen særskilte position. I forhold til målgrupper blev det nævnt, at de uorganiserede brugere bør være en væsentlig primær målgruppe for Naturfonden, og at rammerne for strengt beskyttet natur kan være et godt udgangspunkt for at tilgodese disse brugere.

Der blev også påpeget, at der generelt er for lidt strengt beskyttet natur i Danmark, og at dette bør tages med i overvejelserne omkring fondens friluftspolitik.

Den lokale opinion og opbakning til projekter blev fremhævet som meget vigtig for Naturfonden, da det har stor betydning for både gennemførelse og forankring af projekterne.

Endelig blev det understreget, at Naturfonden bør overveje og tage stilling til, hvilke typer arrangementer man vil give tilladelse til på sine naturområder, så der skabes klare rammer og forventningsafstemning.

Der var en opfordring til at finde lokale og pragmatiske løsninger, som kan sikre en god balance mellem naturbeskyttelse og friluft aktiviteter, samtidig med at lokale forhold og ønsker bliver respekteret.

4. Temadrøftelse: Store sammenhængende naturområder og Grøn Trepert. Naturfondens mulige rolle.

Temadrøftelsen blev indledt med et oplæg fra Carsten Funch Madsen fra Holbæk Kommune om kommunens arbejde med den Grønne Trepert i forhold til muligheden for at udvikle konkrete projekter, herunder kommunens arbejde med klima-lavbundsprojekter i Store Åmose. Oplægget fokuserede på de mange konkrete problemer, der kan være i forhold til at motivere lodsejerne til at deltage i de enkelte projekter. I forhold til Store Åmose blev bl.a. nævnt udfordringerne med meget store lodsejere, for hvem snævre driftsøkonomiske overvejelser ikke altid er afgørende, jagtinteresser og frygten for hvordan fx vandstandshævninger påvirker ejendomme og naboarealer. Den øgede offentlige adgang til naturområderne blev ofte set som en udfordring og en risiko fra lodsejernes side. Følelsen af selv at kunne bestemme over sine arealer er for de fleste lodsejere meget vigtig.

I den efterfølgende diskussion blev der rejst spørgsmål om, hvad der skal til for at få store projekter til at lykkes, og om en højere CO₂-afgift vil have betydning for lodsejernes incitament til at deltage.

I forhold til Store Åmose blev fremhævet, at situationen med så store lodsejere ikke repræsenterer den typiske situation for resten af landet,

Der blev opfordret til at se på de restriktioner og incitamenter, som er mulige og relevante i de forskellige sammenhænge og påpeget, at lodsejerne mange steder er villige til at arbejde med at understøtte de opstillede målsætninger.

Store Åmose blev af andre set som en god case, hvor der er mange forskellige hensyn og en lang historik for projektinitiativer. Samtidig blev det påpeget, at de enkelte kommuner kun kan anvende de virkemidler, som er politisk vedtaget, hvilket gør det vanskeligt for kommunerne at arbejde med mere kreative eller utraditionelle løsninger.

Det blev foreslået at arbejde mere med de lokale fællesskaber, som ofte findes blandt lodsejerne, for at skabe bedre engagement og deltagelse i projekterne. Det blev fremhævet, at de projekter med størst chance for succes typisk er dem, hvor en eller flere lodsejere selv aktivt har ønsket at deltage.

Det blev påpeget, at for den enkelte lodsejer handler det om helt konkrete vurderinger – hvilke fordele eller ulemper er der for vedkommende. Det er derfor vigtigt, at den enkelte lodsejer kan se mulighederne og fordelene i projektet, og man må derfor analysere lodsejernes motiver for deltagelse, så man bedre kan tilpasse projekterne til deres behov og forventninger.

Efter mødet var der ekskursion på Storebælt Klint, hvor Naturfonden forklarede, hvilke planer der er for området, herunder særligt omlægning af landbrugsjord til natur.